Utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning

Dato: 31.10.2025
Arkiv: [Arkiv]
[Journal]

Innspill fra Norsk Ergoterapeutforbund angående KI i høyere utdanning

1. **Hvilke muligheter og utfordringer skaper kunstig intelligens (KI) for ergoterapi som profesjon, både i dagens praksis og i fremtidens helsetjenester?**

   Norsk Ergoterapeutforbund mener at det er mange muligheter ved bruk av KI og at det er viktig at utdanningene og studentene er åpne for nye måter å jobbe på som tjener befolkningen og samfunnsbehovet. Samtidig er det en utfordring å holde seg oppdatert på den teknologiske utviklingen og bruken av KI-verktøy. Det er derfor viktig at arbeidsgiver tilrettelegger for tilstrekkelig kompetanseutvikling på bruk av KI for ansatte. Dette er avgjørende både for å kunne utløse potensiale som ligger i bruk av KI, samtidig som man sikrer trygg og etisk bruk.

   KI kan bidra til tidsbesparing i klinisk praksis, eksempelvis rettet mot søknadsskriving om tekniske hjelpemidler, rapportskriving og administrasjonsoppgaver som er tidkrevende arbeidsoppgaver i dag. KI kan potensielt dermed frigjøre tid som kan brukes til direkte arbeid med pasienter/brukere. Det er også en tanke at KI kan brukes innenfor visse rammer; for eksempel bidra til prediksjon av gode intervensjoner og forløp – og på den måten bidra til beslutningsstøtte i fremtiden, men dette forutsetter gode vurderinger på pålitelighet og egnethet av KI-redskapet.

   Andre muligheter KI kan skape er eksempelvis bedre løsninger for sensorsystemer, ved å oppdage avvik – og varsle, samt bidra til forståelse av kompliserte, kinematiske bevegelsesanalyser. Eksempelvis finnes det applikasjoner brukere/pasienter oppfordres til å bruke i dag som har KI-komponenter – og disse forventes å utvikles ytterligere.

   Norsk Ergoterapeutforbund mener det kan være utfordringer ved etiske aspekter ved bruk av KI. Dette krever at ergoterapeutstudenter og ergoterapeuter er kritisk reflekterende til

kildene og informasjonen KI gir, hvordan KI bruker informasjonen den gis, samt hvordan informasjonen fra KI kan brukes som en ressurs i kliniske vurdering og resonneringer.

Norsk Ergoterapeutforbund mener at god utøvelse av ergoterapi er avhengig av kliniske observasjoner og vurderinger av samspillet mellom pasientens/brukerens tilstand/funksjon, aktivitetsområder og omgivelser. Dette er ferdigheter som ikke kan erstattes av KI, men hvor KI kan være en supplerende ressurs i utøvelsen av faget, både under studiet og i klinisk praksis.

2. Hvilke kunnskaper og ferdigheter blir viktigere for ergoterapeutstudenter å tilegne seg som følge av utviklingen innen KI?

Norsk Ergoterapeutforbund mener at det må legges vekt på at den enkelte student blir mest mulig selvstendig, noe som vil reflekteres i, og ha mest overføringsverdi til yrkesutøvelsen. Undervisning og læringsutbytte om etikk og personvern bør vektlegges i større grad enn tidligere. Utdanningene uttrykker et behov for å legge mer vekt på faglig og etisk refleksjon relatert blant annet datasikkerhet, personvern, informert samtykke både under studiet og yrkesutøvelsen. Hvis datamateriale om enkeltpersoners situasjon skal behandles med KI må man sikre seg tilstrekkelig kunnskap og kompetanse til å vite om, og sørge for, at sensitive opplysninger behandles på en sikker og respektabel måte.

Det kan tenkes at sentrale ferdigheter innen faget vil utfordres, for eksempel kan dette gjelde klinisk resonnering, klinisk vurdering og det å kunne betrakte skjønnsmessige forhold. Norsk Ergoterapeutforbund mener at det er viktig at studentene blir gode på å foreta effektive beslutninger basert på en helhetsvurdering. Evnen og kunnskapen til å gjøre grundig aktivitetsanalyse, bevegelsesanalyse, omgivelseskartlegging eller vurdering av sittestilling, og se dette i sammenheng med aktivitet og deltakelse, er kjerneområder ergoterapeuter må beherske. Ergoterapi er et fag preget av praktiske og relasjonelle ferdigheter som bygger på tilpasset oppfølging til den enkelte i den enkeltes kontekst og på ulike aktivitetsarenaer. Det vil derfor være sentralt at studentene får økt kompetanse i forsvarlig og reflektert bruk av KI som ikke går på bekostning av kvaliteten i oppfølgingen av brukere/pasienter. Det må derfor rettes søkelys på hvordan KI kan være en støtte i læringsprosesser mer enn at det skal erstatte læringsprosesser. Det vil bli viktigere at studentene er gode på kritisk tenkning og å gjøre vurderinger basert på tilstrekkelig informasjon.

3. Hvilke kunnskaper og ferdigheter innen ergoterapi kan bli mindre relevante eller endre karakter på grunn av KI-utviklingen?

Norsk Ergoterapeutforbund mener at man bør overordnet, innad på utdanningene bli mer bevisste over hva i RETHOS-forskriften som kan relateres KI. Kunnskaper og ferdigheter

innen administrative oppgaver kan bli mindre relevante, eller endre karakter – under forutsetning at KI bidrar til en sikker og trygg effektivisering av for eksempel journal- og rapportskriving. Men dette fordrer gode vurderinger på egnethet og pålitelighet av KI-redskapet relatert til fagutøvelsen.

Eksamensformer kan endre karakter, i retning at det blir ytterligere søkelys på praktiske ferdigheter / praktisk-muntlige eksamener – og at det blir mer søkelys på relasjonell kunnskap og terapeutisk kompetanse. KI må nok tas mer i bruk i undervisning – for å blant annet lære studentene å anvende KI på en fornuftig måte, som ikke går på bekostning av kliniske ferdigheter. Den interne kompetansen på utdanningene må økes for å kunne følge opp hva studentene faktisk møter ute i praksisfeltet. Dette kan blant annet gjøres gjennom hospiteringer.

Når det gjelder velferdsteknologi kan det også forventes at det skjer en utvikling utdanningene må følge. Det kan antas at eksterne aktører som arbeider med velferdsteknologi må brukes i større grad i utdanningene for å sikre oppdatert kunnskap. Det er mulig at visse typer kartlegging kan automatiseres av KI. Det antas også til en viss grad at vurderinger på bakgrunn av kartlegging også kan automatiseres. Men, samtidig kan et økt automatiseringsfokus påvirke hvordan man som ergoterapeut bygger relasjoner gjennom for eksempel samtaler. Man bør spørre seg hva man kan risikere å miste relasjonelt hvis man blir for opptatt av tekniske løsninger. Man bør heller ha søkelys på at KI kan overta det som ikke er relevant for å bygge terapeutiske relasjoner med brukeren/pasienten.

4. **Hvilke konsekvenser har KI for ergoterapiutdanningen og utøvelsen av ergoterapi generelt? Finnes det forskjeller mellom ergoterapi og andre profesjonsutdanninger som det bør tas hensyn til?**

For ergoterapeututdanningene kan en konsekvens bli at vurderings- og eksamensformer må endres slik at man i størst mulig grad sikrer at studentene vurderes på en hensiktsmessig måte. Det må gjøres vurderinger av hvordan KI på en hensiktsmessig måte kan brukes i skriftlige oppgaver – i stedet for å fjerne skriftlige oppgaver som en vurderingsform. Totalt sett vil dette kunne kreve at vitenskapelig personale må ha en tettere oppfølging av studentenes oppgaver. Det betyr også kanskje en økt ressursbruk hos vitenskapelig ansatte. Det kan også bety at det må forskes mer på hvordan KI kan påvirker vurderingsformer og hvordan KI kan brukes på en pedagogisk måte. Det mangler per i dag klare strategier for hvordan lærerrollen og vurderingsformene bør tilpasses. Norsk Ergoterapeutforbund mener at ansatte på ergoterapeututdanningene må få mulighet til å øke sin kompetanse i bruken av- og ferdigheter i å gjennomføre undervisninger om og med KI.

Norsk Ergoterapeutforbund mener at utøvelsen av ergoterapi må innebærer klinisk skjønnsmessige helhetsvurderinger, og at dette kan gjøres med støtte av KI der det er vurdert som relevant, egnet og etisk forsvarlig.

Et spørsmål som dukker opp, er om potensialet i KI kan benyttes for å utvikle individuelle hjelpemidler i fremtiden. Det kan påvirke hva studentene lærer inne på utdanningsinstitusjonen, men også hvordan dette potensialet eventuelt kan benyttes i praksisperioder.

5. **Hvilke fag- og profesjonsspesifikke KI-verktøy benyttes i ergoterapiutdanningen i dag, og hvilke ser dere for dere å ta i bruk i årene fremover?**

   Norsk Ergoterapeutforbund erikke kjent med at det per i dag brukes brukes «fag- eller profesjonsspesifikke KI-verktøy» i ergoterapiutdanningene. Det er også usikkerhet om det eksisterer slike verktøy i Norge per i dag. De KI-verktøyene som benyttes av vitenskapelig ansatte per i dag er ulike versjoner av Chat GPT, Copilot, Keenious, Distiller, Elicit og Notebook.

6. **Hvilke justeringer og tilpasninger kan ergoterapiutdanningene gjøre for å forberede studentene på et arbeidsliv i rask teknologisk utvikling?**

   Ergoterapiutdanningene kan tilpasse seg for å gjøre studentene forberedt på et arbeidsliv i rask teknologisk utvikling ved å ta i bruk hensiktsmessige KI-verktøy som støtte for læring i studieforløpet. Utdanningene kan også gi studentene erfaringer med hvordan KI kan benyttes på en hensiktsmessig måte i aktuelle praksis-situasjoner. Emnene i studiet bør i så fall utvikles for å ivareta tematikk innen KI, både praktisk og etisk.

   Utdanningene må samtidig legge til rette for studentaktive læringsformer der studentene selv innhenter ressurser for å besvare problemstillinger og utfordringer, for eksempel casebasert læring eller problembasert læring. Studentene må også utfordres til å utvikle en kritisk refleksjon i fremgangsmåten. Ved innlevering av oppgaver, må studentene informeres om hvordan KI kan benyttes – og det må legges til rette for at studentene viser transparens ved hvordan det er brukt.

   De ansatte på utdanningene må få tilstrekkelig med tid og kompetanseheving til å kunne gjøre de endringene som kreves for å holde seg oppdatert med tanke på den teknologiske utviklingen. Ved innføring av KI-løsninger er det derfor viktig at ansatte medvirker i valg av løsninger der det er relevant, og at arbeidsgiver sikrer god nok opplæring av sine ansatte. Både for å kunne tilby studentene god støtte i læringen, men også for å kunne forberede studentene på bruk av KI i arbeidslivet.

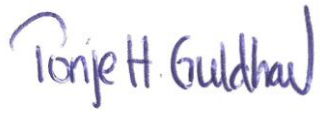
   Norsk Ergoterapeutforbund mener at eksamensformene må vurderes – og det bør drøftes hva eksamenene skal måle – og hva utdanningene faktisk kan måle. Diskusjoner på utdanningsinstitusjonene per i dag handler om hvorvidt flere eksamener skal gå i en mer praktisk-klinisk retning.

7. **Hvordan kan KI-verktøy fremme eller hemme læring i ergoterapiutdanningen, særlig med tanke på klinisk resonnering, etikk og pasientsentrert praksis?**

En risiko ved KI kan være at studenter kan støtte seg for mye på KI og at ferdigheter innen dialog, samhandling og praktisk utførelse nedprioriteres med de følgene at mellommenneskelige / relasjonelle ferdigheter blir mangelfulle.

Det er videre en bekymring for at studentaktive læringsformer, som for eksempel casebasert læring og problembasert læring skal bli mindre effektive og at studentene kan velge KI-løsninger fremfor å reflektere over situasjoner – og at dette påvirker læringen negativt. Samtidig kan KI brukes for å øke kvaliteten på læring gjennom å supplere undervisningen, eksempelvis hjelp til å forstå teorier eller skape ideer for kreativ tenking og problemløsing.

Med vennlig hilsen

Tonje Hansen Guldhav
Nestleder, Norsk Ergoterapeutforbund